গোচৰ নং:

২০০৭ চনৰ দেৱানী আপীল নং ৮৪৯

আবেদনকাৰী:

মণিপুৰ চৰকাৰ আৰু অন্যান্য

উত্তৰদাতা:

ৱাই. টকেন সিং আৰু অন্যান্য

ৰায়দানৰ তাৰিখ: ২০/০২/২০০৭

মহামান্য ন্যায়াধীশ এছ.বি. সিনহা আৰু মহামান্য ন্যায়াধীশ মাৰ্কণ্ডেয় কাটজুৰ খণ্ড বিচাৰপীঠ

ৰায়দান:

[২০০৫ চনৰ এছ. এল. পি. (চি) নং ১৯১১০-১৯১১২ৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা]

২০০৭ চনৰ চিভিল আপীল নং ৮৫০

[২০০৫ চনৰ এছ. এল. পি. (চি) নং ১৯৩৭৫-১৯৩৭৬ৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা]

ন্যায়াধীশ এছ.বি. সিনহা:

অনুমতি প্ৰদান কৰা হ'ল।

১৯৯৯ চনৰ লেখ আবেদন নং ৬১, ৭৮, ৭৯, ৯৫ আৰু ১০০ নম্বৰত গুৱাহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ এক খণ্ড বিচাৰপীঠে ২৯.০৭.২০০৫ তাৰিখে প্ৰদান কৰা ৰায় আৰু আদেশক সমৰ্থন কৰাৰ সিদ্ধান্তক প্ৰত্যাহ্বান জনাই মণিপুৰ চৰকাৰে আমাৰ সন্মুখত আপীল কৰিছে। খণ্ড বিচাৰপীঠ খনে ১৯৯৯ চনৰ ১৯ ফেব্ৰুৱাৰীত একেখন ন্যায়ালয়ৰ একক ন্যায়াধীশ গৰাকীয়ে ১৯৯৮ চনৰ দেৱানী পুনৰীক্ষণ গোচৰ নং ৩২৪, ১০১২, ৫৬৮, ১০২২, আৰু ১০২৩ ত লোৱা পূৰ্বৰ সিদ্ধান্তক সমৰ্থন কৰিছিল।

জনৈক শ্ৰী এ. জে. টায়েং মণিপুৰ চৰকাৰৰ ৰাজহ আয়ুক্ত আছিল। মণিপুৰ চৰকাৰে ৰাজহ বিভাগত আৰু বিশেষকৈ ইয়াৰ ক্ষেত্ৰীয় কৰ্মচাৰী নিযুক্তিৰ বাবে কোনো নিয়ম প্ৰস্তুত কৰা নাছিল। ৰাজহ বিভাগৰ আয়ুক্তক ৰাজহ বিভাগৰ non-ministerial পদৰ কেডাৰ নিয়ন্ত্ৰণ কৰ্তৃপক্ষৰ ক্ষমতা প্ৰদান কৰা হৈছিল। তেওঁ ৰাজহ বিভাগৰ non-ministerial পদৰ বাবে বিভাগীয় পদোন্নতি সমিতিৰ অধ্যক্ষও আছিল।

অভিযোগ অনুসৰি আয়ুক্ত গৰাকীয়ে মণ্ডল, প্ৰচেছ-চাৰ্ভাৰ আৰু জিলাদাৰৰ পদত কিছু নিযুক্তি দিছিল যিবোৰ সম্পৰ্কে চৰকাৰ জ্ঞাত নাছিল। উক্ত নিযুক্তিসমূহ অস্থায়ী ভিত্তিত দিয়া হৈছিল। নিযুক্তিসমূহ ১১.০৯.১৯৯৭, ২২.১১.১৯৯৭ আৰু ৫.১২.১৯৯৭ তাৰিখে দিয়া হৈছিল। নিযুক্তি প্ৰস্তাৱৰ নমুনা কপি তলত দিয়া ধৰণৰ:

"আদেশ নং ১/১৪/১৯৯৭ - কম (পুনৰীক্ষণ): বিভাগীয় পদোন্নতি সমিতি (ডি. পি. চি.)ৰ পৰামৰ্শৰ ভিত্তিত আৰু মহামান্য গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ নিৰ্দেশ অনুসৰি তলত উল্লেখ কৰা ব্যক্তিসকলক অস্থায়ী ভিত্তিত মণ্ডল হিচাপে নিযুক্তি দিয়া হৈছে। তেওঁলোকে নিয়মীয়া ভাট্টাসহ ৯৫০-২০-১১৫০-ই.বি-২৫-১৪০০/-স্কেলত মাহিলী দৰমহা লাভ কৰিব। এই নিযুক্তিসমূহ ৰাজহ বিভাগৰ খালী পদৰ বিপৰীতে আৰু তেওঁলোকে কৰ্তব্য গ্ৰহণ কৰাৰ তাৰিখৰ পৰা কাৰ্যকৰী হ'ব।"

২) ইয়াৰ উপৰিও, তেওঁলোকক তেওঁলোকৰ নামৰ বিপৰীতে চিহ্নিত স্থানত নিযুক্ত কৰা হয়:-

*** *** ***

৩) ব্যয়ৰ বাবে সংশ্লিষ্ট বিভাগ বা কাৰ্যালয়ৰ সংশ্লিষ্ট হিচাপ-নিকাচ শাখা দায়বদ্ধ হ'ব।

উক্ত নিযুক্তি সন্দৰ্ভত কোনো ৰেকৰ্ড ৰখা হোৱা নাছিল। সেয়েহে নিযুক্তিৰ উক্ত প্ৰস্তাৱসমূহ কোন কৰ্তৃপক্ষই জাৰি কৰিছিল সেইটো জানিবলৈ তদন্ত কৰা হৈছিল। শ্ৰীযুত টায়েঙে ১২.০১.১৯৯৮ তাৰিখৰ এখন ইউ. অ' টোকাত এনে নিযুক্তি দিয়া বুলি অস্বীকাৰ কৰি কয় যে:

"গোপনীয়

উ. অ. নং ২/১৫/৯৩-কম (আৰ) পি. টি. ইম্ফল, ১২ জানুৱাৰী, ১৯৯৮
(CONFIDENTIAL U.O. No. 2/15/93-Com (R) Pt. Imphal, the 12th Jan., 1998)

বিষয়: প্ৰতিবেদন দাখিল

১৯৯৮ চনৰ ৬ জানুৱাৰী তাৰিখৰ ইউ. অ. পত্ৰ নং ২/১৫/৯৩-কম(আৰ) পি. টি. ৰ (U.O. letter No. 2/15/93- Com(R) Pt. Dated 6th January, 1998) প্ৰসংগত মাননীয় ৰাজহ মন্ত্ৰীয়ে লেম্বুহ্/মণ্ডল আদি পদত অভিযোগ অনুসৰি তদৰ্থ/নিয়মীয়া নিযুক্তি দিয়াৰ সন্দৰ্ভত মই ক'ব বিচাৰো যে ৩ জন লেম্বুৰ বাহিৰে যিসকলক নিযুক্তিৰ বাবে পেনেলত ৰখা হৈছিল, এনে নিযুক্তিৰ বিষয়ে মই অৱগত নহয়, আৰু সেই অনুসৰি এছ. অ'. (ৰাজহ) শ্ৰী ৰবাৰ্ট শ্বেজাক বিষয়টো চোৱা চিতা কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়া হৈছে।সেয়েহে, এনে নিযুক্তি দিয়া বুলি মই অস্বীকাৰ কৰোঁ।

আনহাতে, ৰাজহ বিভাগৰ সচিব মোঃ এ. আৰ. খানে যোৱা কেইমাহমানত মণ্ডল/ প্ৰচেছ চাৰ্ভাৰ/ জিলাদাৰৰ বহু নিযুক্তি দিছে যাৰ বিৰুদ্ধে মই অভিযোগ কৰি আহিছো যে এম. এল. আৰ. আইন, ১৯৬০ৰ অধীনত প্ৰদান কৰা নিয়ম অনুসৰি ক্ষেত্ৰ কৰ্মচাৰী নিযুক্তি দিয়াৰ কোনো ক্ষমতা বা কৰ্তৃত্ব সচিবৰ নাই।এই সন্দৰ্ভত মই ইতিমধ্যে মাননীয় ৰাজহ মন্ত্ৰীক অৱগত কৰিছো আৰু মণিপুৰৰ মুখ্য সচিবকো জনাইছো যে ৰাজহ বিভাগৰ সচিবে ক্ষেত্ৰ কৰ্মচাৰীৰ এনে নিযুক্তি দিব নোৱাৰে, যদি তেওঁ ইচ্ছা কৰে, সকলো প্ৰাসংগিক ফাইল নিম্ন স্বাক্ষৰকাৰীৰ জৰিয়তে প্ৰেৰণ কৰা উচিত আছিল যাতে ইয়াক মাননীয় মন্ত্ৰী (ৰাজহ)ৰ দৃষ্টিগোচৰ কৰিব পৰা যায়।তেওঁৰ এই কাৰ্যই বহু ভুল বুজাবুজি আৰু বিভ্ৰান্তিৰ সৃষ্টি কৰিছে।তেওঁ ৰাজহ আয়ুক্তৰ বিৰুদ্ধে মিছা আৰু ভুল অভিযোগ উত্থাপন কৰি আহিছে আৰু তেওঁক ভুল স্থিতিত উপস্থাপন কৰিছে।এই কাৰণে মই জিলাসমূহৰ সকলো উপায়ুক্তলৈ পত্ৰ লিখিছো আৰু আনকি ডব্লিউ/টি বাৰ্তা প্ৰেৰণ কৰি ৰাজহ বিভাগৰ ক্ষে কৰ্মচাৰীৰ যিকোনো নিযুক্তিৰ প্ৰকৃত স্থিতি স্পষ্ট কৰিছো।মই পুনৰ অস্বীকাৰ কৰোঁ যে মই যোৱা কেইমাহমানৰ ভিতৰত ৰাজহ বিভাগৰ কোনো ক্ষেত্ৰ কৰ্মচাৰীক নিযুক্তি দিছো।

জাননী আৰু বিবেচনাৰ বাবে দাখিল কৰা হ'ল।

স্বাক্ষৰ

১২/১/১৯৯৮

(অন্নায়ক জে. তায়েং)

আয়ুক্ত (ৰাজহ)

মণিপুৰ চৰকাৰ

মন্ত্ৰী, ৰাজহ বিভাগ"

শ্ৰী তায়েঙে গ্ৰহণ কৰা ওপৰোক্ত স্থিতিৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি উত্তৰদাতাসকলৰ সপক্ষে জাৰী কৰা নিযুক্তিৰ প্ৰস্তাৱসমূহ ১৭.০২.১৯৯৮ তাৰিখৰ আদেশৰ দ্বাৰা বাতিল কৰা হয়। কিন্তু ইয়াৰ সংশোধনী ২১.০২.১৯৯৮ তাৰিখে জাৰি কৰা হৈছিল য'ত লিখা আছিল:

"No. 2/15/93-Com(Rev) Temp-I: অনুগ্ৰহ কৰি ১৭.২.১৯৯৮ তাৰিখৰ চৰকাৰী আদেশ নং 2/15/93- Com(Rev) Temp-I ৰ ৪ নং শাৰীত থকা "অক্টোবৰ/৯৭"ৰ ঠাইত "আগষ্ট/৯৭" বুলি পঢ়ক।

২০০৫ চনৰ এছ. এল. পি. (চি) নং ১৯৩৭৫–১৯৩৭৬ৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা দেৱানী আপীলত উত্তৰদাতাসকলক ছমাহৰ বাবে তদৰ্থ ভিত্তিত নিযুক্তি দিয়া হৈছিল। একে ভিত্তিত তেওঁলোকৰ নিযুক্তিও বাতিল কৰা হৈছিল।

১৯৯৮ চনৰ ৪ জুনত উত্তৰদাতাসকলে উচ্চ ন্যায়ালয়ত তেওঁলোকৰ নিযুক্তি বাতিলৰ প্ৰত্যাহ্বান জনাই লেখ আবেদন দাখিল কৰে। শ্ৰী তায়েঙে ১৯৯৮ চনৰ ২৮ ফেব্ৰুৱাৰীত অৱসৰ গ্ৰহণ কৰিছিল। তেওঁ ১৯৯৮ চনৰ ১২ ফেব্ৰুৱাৰীত ৰাজহ মন্ত্ৰীলৈ প্ৰেৰণ কৰা u.o. টোকাত কোনো নিযুক্তি দিয়া বুলি অস্বীকাৰ কৰিছিল, পিছলৈ লেখ আবেদনকাৰীসকলে (যিসকল এতিয়া উত্তৰদাতা) যোগাযোগ কৰাত তেওঁ উচ্চ ন্যায়ালয়ত তেওঁলোকৰ পক্ষত এইবুলি শপতনামা দাখিল কৰে:

"৩. যেতিয়া মই মণিপুৰৰ ৰাজহ আয়ুক্ত হিচাপে কাম কৰি আছিলো, ডি. পি. চি. ৰ পৰামৰ্শ অনুসৰি নিযুক্তি, বদলি আদিৰ সৈতে জড়িত বিষয়বোৰ মোৰ ওচৰত ফাইলত উপস্থাপন কৰা হৈছিল আৰু ফাইলত উপস্থাপন কৰা তথ্যৰ ভিত্তিত মই আদেশ প্ৰদান কৰিছিলোঁ।মই মোৰ স্বাক্ষৰ কৰি নিযুক্তিৰ আদেশো জাৰি কৰিছিলোঁ। সেৱাৰ পৰা অৱসৰ লোৱাৰ পিছত মই এনে কোনো ফাইল চোৱাচিতা নকৰো। ওপৰত উল্লেখ কৰা অনুসৰি, মোক ১৯৯৭ চনত মণিপুৰ ইলেক্ট্ৰনিক্স ডেভেলপমেন্ট কৰ্প'ৰেশ্যনত বদলি কৰি নিযুক্তি দিয়া হৈছিল।

৪) মোৰ অৱসৰৰ পিছত, দেৱানী নিয়ম নং ৫৬৮/১৯৯৮ গোচৰৰ কেইজনমান লেখ আবেদনকাৰী মোৰ ওচৰলৈ আহিছিল আৰু লেখ আবেদনৰ প্ৰতিলিপি আৰু উত্তৰদাতা নং ১, ২ আৰু ৩ ৰ পালতা শপতনামা (counter-affidavit)দেখুৱাইছিল।মই লেখ আবেদনৰ প্ৰতিলিপি আৰু ইয়াৰ সৈতে সংলগ্ন পালতা শপতনামা আৰু সংলগ্ন নথি সমূহ পৰীক্ষা কৰিছো। মই ১১.৯.৯৭ তাৰিখৰ ১/১৪/৯৭-কম (পুনৰীক্ষণ) নম্বৰৰ চাইকেলষ্টাইলযুক্ত নিযুক্তি আদেশৰ(cyclostyled appointment order bearing No. 1/14/97 \026 Com (Rev.) জেৰক্স কপি (annexure A/1 to the writ petition), য'ত তিনিজন ব্যক্তিক মণ্ডল পদত নিযুক্তি দিয়া হৈছিল, লগতে ১১.৯.৯৭ তাৰিখৰ ১/১৪/৯৭-কম (পুনৰীক্ষণ) নম্বৰৰ আদেশ (Annexure A/2 to the writ petition), পুংখানুপুংখ ভাৱে পৰীক্ষা কৰিছো, য'ত মণ্ডল পদত চাৰিজন ব্যক্তিক নিযুক্তি দিয়া হৈছিল। মই উল্লেখ কৰো যে এই নিযুক্তি আদেশ(সংলগ্ন ক/১ আৰু ক/২)ত মোৰ স্বাক্ষৰ (প্ৰাৰম্ভিক) আছে আৰু মোৰ স্বাক্ষৰৰে জাৰি কৰা যেন লাগে। দেখা গৈছে যে নিযুক্তিৰ আদেশসমূহ নিৰ্ধাৰিত আনুষ্ঠানিকতাসমূহ মানি জাৰি কৰা হৈছিল, যিটো সংশ্লিষ্ট চৰকাৰী ফাইলৰ পৰা জানিব পৰা যায়। যিহেতু মই সেৱাৰ পৰা অৱসৰ লৈছো, গতিকে ফাইলটো চোৱাৰ কোনো উপায় নাই আৰু ফাইলটোত কি আছে আৰু ফাইলটো ক'ত আছে মই নাজানো। নিশ্চিত কৰা হয় যে ওপৰৰ বক্তব্যসমূহ মোৰ জ্ঞান মতে সত্য আৰু ইয়াৰ কোনো অংশই মিছা নহয়।"

প্ৰতিবাদকাৰীসকলে দাখিল কৰা লেখ আবেদনসমূহ উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ বিদ্বান একক ন্যায়াধীশে মঞ্জুৰ কৰি এইদৰে মত পোষণ কৰিছিল:

(১) প্ৰকৃত ন্যায়ৰ নীতিসমূহ মানি চলা হোৱা নাই, সেয়েহে প্ৰত্যাহ্বান জনোৱা আদেশসমূহ বাহাল ৰাখিব নোৱাৰি।

(২) আনহাতে, প্ৰত্যাহ্বান জনোৱা আদেশত উল্লেখ কৰা হৈছিল যে উত্তৰদাতাসকলৰ নিযুক্তি প্ৰশাসনিক বিভাগ (ৰাজহ বিভাগ)ৰ অজ্ঞাতে দিয়া হৈছিল; কাউন্টাৰ শপতনামাত, এইবুলি কোৱা হৈছিল যে এই নিযুক্তিসমূহৰ সন্দৰ্ভত কোনো ৰেকৰ্ড উপলব্ধ নহয় আৰু যিহেতু উক্ত আবেদনৰ ইখনৰ লগত সিখনৰ সৈতে মিল নাই সেযেহে, মহিন্দৰ সিং গিল আৰু অন্যান্য বনাম মুখ্য নিৰ্বাচন আয়ুক্ত, দিল্লী আৰু অন্যান্য [এআইআৰ ১৯৭৮ এছ. চি ৮৫১] গোচৰত এই ন্যায়ালয়ৰ সিদ্ধান্তৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত নিযুক্তি বাতিলৰ আদেশ আইন অনুসৰি সঠিক নহ'ব।

অৱশ্যে, এইবুলি পৰ্যবেক্ষণ কৰা হৈছিল যে:

"কিন্তু এইবুলিও স্পষ্ট কৰা হৈছে চৰকাৰী উত্তৰদাতাসকলে তেওঁলোকৰ ভুৱা নিযুক্তিৰ সৈতে জড়িত বিষয়টোৰ ক্ষেত্ৰত উপযুক্ত আইনী ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিবলৈ আৰু তেওঁলোকক শুনানিৰ সুযোগ প্ৰদান কৰাৰ পিছত প্ৰয়োজনীয় আদেশ পাছ কৰিবলৈ স্বাধীন।

(৩) ২০০৫ চনৰ এছ. এল. পি (চি) নং ১৯৩৭৫-১৯৩৭৬ৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা দেৱানী আপীলৰ সৈতে জড়িত গোচৰটোৰ ক্ষেত্ৰত নিৰ্দেশ দিয়া হৈছিল যে যিহেতু উত্তৰদাতাসকলক ছমাহৰ বাবে নিযুক্তি দিয়া হৈছিল, সেয়েহে কৰ্মচাৰীসকলে কেৱল উক্ত সময়ছোৱাৰ বাবে দৰমহা পাব।

আপীলকাৰীসকলে দাখিল কৰা লেখ আবেদন খাৰিজ কৰা হয়।

আপীলকাৰীসকলৰ হৈ উপস্থিত থকা বিদ্বান জ্যেষ্ঠ অধিবক্তা শ্ৰীযুত জয়দীপ গুপ্তাই যুক্তি আগবঢ়ায় যে উচ্চ ন্যায়ালয়ে বিবাদিত ৰায়দানটোৰ ক্ষেত্ৰত ভুল কৰিছিল কাৰণ এনে ধৰণৰ গোচৰত প্ৰকৃত ন্যায়ৰ নীতি মানি চলাটো প্ৰয়োজনীয় নহয় বুলি নিৰ্ধাৰণ কৰাত ব্যৰ্থ হৈছিল। তেওঁৰ যুক্তিৰ সমৰ্থনত কেন্দ্ৰীয় বিদ্যালয় সংগঠন আৰু অন্যান্য বনাম অজয় কুমাৰ দাস আৰু অন্যান্য [(২০০২) ৪ এছ.চি.চি ৫০৩] গোচৰৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিছে।

যুক্তি দিয়া হৈছিল যে বিভাগটোৰ অজ্ঞাতে নিযুক্তি দিয়া হৈছিল নে নাই আৰু ইয়াৰ কোনো ৰেকৰ্ড উপলব্ধ আছিল নে নাই সেই প্ৰশ্নটোৰ বিশেষ তাৎপৰ্য নাই কিয়নো প্ৰভাৱ আৰু বিষয়বস্তুৰ ক্ষেত্ৰত ই একেটা দিশত লৈ যায় আৰু বিষয়টোৰ সেই

দৃষ্টিভংগীত মহিন্দৰ সিং গিল (উপৰোক্ত) গোচৰত এই ন্যায়ালয়ৰ ৰায় আকৰ্ষিত হোৱা নাছিল।

আনহাতে, উত্তৰদাতাসকলক প্ৰতিনিধিত্ব কৰা বিদ্বান অধিবক্তা শ্ৰী এছ. বি. সান্যালে যুক্তি আগবঢ়ায় যে যিহেতু উত্তৰদাতাসকলৰ নিযুক্তি বাতিল হৈছিল নে নাই সেই প্ৰশ্নটো উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ সন্মুখত উত্থাপন হোৱা নাছিল, গতিকে এই আদালতে আপীলকাৰীসকলক এই বিষয়টো উত্থাপন কৰিবলৈ অনুমতি দিয়া উচিত নহয়। বিদ্বান অধিবক্তাই যুক্তি আগবঢ়ায় যে এনে এটা গোচৰত আপীলকাৰীসকলে প্ৰকৃত ন্যায় নীতি মানি চলাটো বাধ্যতামূলক আছিল। এই ক্ষেত্ৰত পুৰুষোত্তম লাল ধিংৰা বনাম ইউনিয়ন অৱ ইণ্ডিয়া [এ আই আৰ ১৯৫৮ এছ চি ৩৬], মুৰুগায়া উদয়াৰ আৰু অন্যান্য বনাম ট্ৰাষ্টী পাপ্পাপট্টি আম্মলৰ দ্বাৰা কোথাম্পট্টি মুনিয়ন্দৰৰ মন্দিৰ, [১৯৯১ এছ ইউ পি (১) এছ চি চি ৩৩১] আৰু কুমাৰী শ্ৰীলেখা বিদ্যাৰ্থী আৰু অন্যান্য বনাম উত্তৰ প্ৰদেশ ৰাজ্য আৰু অন্যান্য [(১৯৯১) ১ এছ. চি. চি. ২১২]আদি গোচৰৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰা হৈছে। চৰকাৰে নিযুক্তি দিয়াৰ সময়ত ভাৰতীয় সংবিধানৰ ১৪ আৰু ১৬ নং অনুচ্ছেদত উল্লেখ কৰা নীতি অনুসৰি নিজৰ সাংবিধানিক কৰ্তব্য পালন কৰিব লাগিব ইয়াৰ বাবে সকলো যোগ্য ব্যক্তিক যুক্তিসংগত আৰু ন্যায্য ব্যতিক্ৰমৰ অধীনত নিযুক্তিৰ বাবে বিবেচনা কৰাৰ ন্যায্য সুযোগ প্ৰদান কৰাটো প্ৰয়োজন। এনেদৰে মণিপুৰ চৰকাৰৰ ৰাজহ বিভাগৰ ক্ষেত্ৰ কৰ্মচাৰীৰ পদসমূহ উক্ত সাংবিধানিক নীতিৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি পূৰণ কৰিব লাগিছিল। আমি এই ধাৰণাৰে আগবাঢ়িম যে ভাৰতীয় সংবিধানৰ ৩০৯ নং অনুচ্ছেদত সংলগ্ন দফা অনুসৰি চৰকাৰে কোনো নিযুক্তি নিয়মাৱলী প্ৰস্তুত কৰা নাই, ইয়াৰ অৰ্থ এইটো নহয় যে ৰাজহ আয়ুক্তই ভাৰতীয় সংবিধানৰ ১৪ আৰু ১৬ নং অনুচ্ছেদত উল্লেখ কৰা বিধান উলংঘা কৰি নিযুক্তি দিব পাৰিব।

উত্তৰদাতাসকলকৰ সপক্ষে জাৰী কৰা নিযুক্তিৰ প্ৰস্তাৱসমূহ অন্যান্য বিষয়ৰ লগতে এই ভিত্তিত বাতিল কৰা হৈছিল যে ৰাজ্যখনৰ ৰাজহ বিভাগৰ অজ্ঞাতে এই কাম কৰা হৈছিল। চৰকাৰৰ ওচৰত ইয়াৰ কোনো ৰেকৰ্ড উপলব্ধ নাছিল। পূৰ্বে উল্লেখ কৰা অনুসৰি এক তদন্ত কৰা হৈছিল য'ত তেতিয়াৰ ৰাজহ আয়ুক্ত শ্ৰী তায়েঙে কৈছিল যে তেওঁৰ জ্ঞাতসাৰে এনে কোনো নিযুক্তি দিয়া হোৱা নাই। চৰকাৰে সেই অনুসৰি কাম

কৰিছিল, নিযুক্তি প্ৰক্ৰিয়াত অনিয়মৰ বাবে নহয়, আইনীভাৱে অবৈধ বুলি গণ্য কৰা বাবে নিযুক্তিৰ প্ৰস্তাৱ বাতিল কৰিছিল।প্ৰদান কৰা নিযুক্তি পত্ৰসমূহ ভুৱা আছিল, যিবোৰ কোনো উপযুক্ত কৰ্তৃপক্ষই জাৰি কৰা নাছিল।

যদি উত্তৰদাতাসকলৰ সপক্ষে জাৰী কৰা নিযুক্তিৰ পত্ৰবোৰ ভুৱা নথি–পত্ৰ আছিল, তেন্তে চৰকাৰখনে তেওঁলোকক ৰাজ্যিক ৰাজকোষৰ পৰা দৰমহা দিবলৈ বাধ্য কৰিব নোৱাৰিলেহেঁতেন। যিহেতু সংশ্লিষ্ট কৰ্তৃপক্ষই পত্ৰখন জাৰি কৰাৰ কথা স্পষ্টভাৱে অস্বীকাৰ কৰিছিল আৰু সাংবিধানিক আৰু আইনী কাঠামো সম্পূৰ্ণ উলংঘা কৰা হৈছিল, গতিকে চৰকাৰ ইয়াক আগবঢ়াই নিয়াৰ বাবে বাধ্য নাছিল। সেয়েহে, চৰকাৰৰ কাৰ্য্যত সদিচ্ছাৰ অভাৱ নাছিল। ইয়াৰোপৰি, লেখ আবেদন দাখিল কৰা উত্তৰদাতাসকল তেওঁলোকৰ পক্ষত আইনী অধিকাৰ আছে বুলি প্ৰমাণ কৰাৰ বাবে দায়বদ্ধ আছিল। যিহেতু তেওঁলোকে আদেশৰ লেখ (in the nature of mandamus) বিচাৰিছিল, সেয়েহে নিয়োগৰ বাবে তেওঁলোকৰ আইনী অধিকাৰ আৰু তেওঁলোকৰ নিযুক্তি অব্যাহত ৰখাৰ বাবে কৰ্তৃপক্ষৰ সংশ্লিষ্ট আইনী বাধ্যবাধকতা দুয়োটা প্ৰমাণ কৰাটো তেওঁলোকৰ কৰ্তব্য আছিল। উক্ত পদসমূহ পূৰণ কৰিবলৈ যোগ্য প্ৰাৰ্থীৰ পৰা আবেদন আমন্ত্ৰণ জনাই কোনো বিজ্ঞাপন জাৰি কৰা হৈছে বুলি তেওঁলোকে দেখুৱাব পৰা নাই। খালী পদসমূহৰ বিষয়ে নিয়োগ বিনিময় কেন্দ্ৰক অৱগত কৰা হৈছে বুলিও দেখুওৱা হোৱা নাই। উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ পৰা ৰিট অৱ মেণ্ডামছ বিচাৰিবলৈ উত্তৰদাতাসকলে প্ৰমাণ কৰিব লাগিছিল যে তেওঁলোকৰ নিযুক্তি ভাৰতীয় সংবিধানৰ ১৪ আৰু ১৬ নং অনুচ্ছেদত উল্লেখ কৰা সাংবিধানিক নীতি অনুসৰি কৰা হৈছিল। তেওঁলোকে এই পদৰ বাবে যোগ্য প্ৰাৰ্থীৰ পৰা আবেদন পত্ৰ বিচাৰা হৈছে বুলি কোনো বিজ্ঞাপন জাৰি কৰা বুলি প্ৰমাণ কৰাত ব্যৰ্থ হয়। তদুপৰি খালী পদসমূহ সম্পৰ্কে নিয়োগ বিনিময় কেন্দ্ৰক অৱগত কৰা বুলিও তেওঁলোকে দেখুৱাব পৰা নাছিল। ইয়াৰোপৰি, আয়ুক্তজন নিযুক্তি কৰ্তৃপক্ষ নাছিল। তেওঁ কেৱল কেডাৰ নিয়ন্ত্ৰণ কৰ্তৃপক্ষহে আছিল। তেওঁক কেৱল ৰাজহ বিভাগৰ non-ministerial পদৰ বাবে ডি.পি.চিৰ অধ্যক্ষ হিচাপে নিযুক্তি দিয়া হৈছিল।

ডি.পি.চি যে বিভাগীয় পদোন্নতি সমিতিক বুজায়। উত্তৰদাতাসকলক বৈধভাৱে নিযুক্তি দিয়া হোৱা নাছিল আৰু বিষয়টোৰ সেই দৃষ্টিভংগীত, ডি.পি.চিয়ে পদোন্নতি আৰু/বা নিযুক্তিৰ বাবে তেওঁলোকৰ গোচৰটো বিবেচনা কৰাৰ প্ৰশ্নটো উত্থাপন হোৱা

নাছিল আৰু হ'ব নোৱাৰে। ডি.পি.চিয়ে বাছনি সমিতিখনক বুজাইছে বুলি ধৰি ল'লেও সমিতিখনৰ সদস্যসকল কোন আছিল, কেনেকৈ গঠন হৈছিল, কাৰ নিৰ্দেশত গঠন হৈছিল, ইয়াৰ কোনো তথ্য নাই। পূৰ্বে উল্লেখ কৰা অনুসৰি, আয়ুক্তগৰাকী ডি.পি.চিৰ অধ্যক্ষ আছিল যদিও বিষয়টো কেনেকৈ কমিটীৰ ওচৰলৈ প্ৰেৰণ কৰা হ'ল তাৰ কোনো ব্যাখ্যা নাই। আনকি উচ্চ ন্যায়ালয়ত শ্ৰী তায়েঙে দাখিল কৰা শপতনামাতো এই বিষয়ে পোৱা নাযায়। কোনো কৰ্তৃত্ব পূৰ্ণ প্ৰতিনিধি দলৰ অভাৱত নিযুক্তি কৰ্তৃপক্ষ আছিল ৰাজ্য চৰকাৰ। ১২.০১.১৯৯৮ তাৰিখৰ চৰকাৰী আদেশত আয়ুক্তক নিযুক্তিৰ ক্ষমতা অৰ্পণ কৰা হোৱা নাছিল। সেয়েহে, নিযুক্তি পত্ৰ জাৰি কৰিবলৈ তেওঁৰ কৰ্তৃত্ব নাছিল।

সেয়েহে, আমাৰ মতে উত্তৰদাতাসকলৰ পদত অধিষ্ঠিত হোৱাৰ অধিকাৰ নাছিল। এই ধৰণৰ এটা গোচৰত, য'ত তথ্য স্পষ্ট আৰু বিতৰ্কহীন, তাত প্ৰকৃত ন্যায়ৰ নীতি মানি চলাৰ প্ৰয়োজন নাই, যিহেতু ই কোনো উদ্দেশ্য সাধন কৰা নাই। এইটো সত্য যে যেতিয়া কোনো যোগ্য কৰ্তৃপক্ষই নিযুক্তি দিয়ে বা সেই সন্দৰ্ভত অন্ততঃ কিছুমান পদক্ষেপ লোৱা হয়, মুৰুগায় উদয়াৰ (উপৰোক্ত) গোচৰত এই ন্যায়ালয়ে লোৱা সিদ্ধান্তৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি প্ৰকৃত ন্যায়ৰ নীতিসমূহ মানি চলিব লাগিব।

পূৰ্বে উল্লেখ কৰা অনুসৰি আমি নাজানো যে কি পৰিস্থিতিত নিযুক্তিৰ আদেশ জাৰি কৰা হৈছিল। সকলো পৰিস্থিতিতে প্ৰকৃত ন্যায়ৰ নীতি মানি চলিব লাগিব এই ধাৰণাটোৰ বাবে উক্ত সিদ্ধান্তটো প্ৰয়োজনীয় নহয়।

কুমাৰী শ্ৰীলেখা বিদ্যাৰ্থী (উপৰোক্ত) গোচৰত এই আদালতে আইন বিষয়াসকলৰ কাৰ্যকাল অব্যাহত ৰখাৰ সন্দৰ্ভত এটা প্ৰশ্ন বিবেচনা কৰিছিল। ইয়াত যিটো প্ৰশ্ন উত্থাপন হৈছিল সেইটো উত্থাপন কৰা হোৱা নাছিল।এইবুলি মতপোষণ কৰা হৈছিল যে-

"৩৪. আমাৰ মতে, ১৪ নং অনুচ্ছেদৰ বহল পৰিসৰত নিঃসন্দেহে উত্তৰ প্ৰদেশ ৰাজ্যই নিজৰ কাৰ্য্যপালিকা ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰি জিলাসমূহত চৰকাৰী অধিবক্তাৰ নিযুক্তিৰ নিৰ্দিষ্ট প্ৰকৃতি আৰু নিযুক্তিপ্ৰাপ্ত ব্যক্তিসকলে লাভ কৰিব পৰা অন্যান্য চুক্তিবদ্ধ বা বিধিগত অধিকাৰ নিৰ্বিশেষে জাৰি কৰা বিবাদিত বিজ্ঞপ্তিখন অন্তৰ্ভুক্ত কৰিছে। এই কাৰণে আমি আমাৰ সিদ্ধান্ত এই ভিত্তিত লওঁ যে, নিযুক্তিপ্ৰাপ্ত ব্যক্তিসকলৰ বিধিগত

অধিকাৰ নিৰ্বিশেষে আৰু এই গোচৰৰ উদ্দেশ্যৰ বাবে, তেওঁলোকৰ অধিকাৰ কেৱল নিযুক্তি চুক্তিৰ পৰাই উদ্ভৱ হয়, ৰাজ্যৰ কাৰ্য্যপালিকাৰ ক্ষমতাৰ অধীনত জাৰী কৰা বিবাদিত বিজ্ঞপ্তিখনে সংবিধানৰ ১৪ নং অনুচ্ছেদ মানি চলিবই লাগিব আৰু যদি ই অযুক্তিকৰ বুলি প্ৰমাণিত হয়, তেন্তে ইয়াক বাতিল কৰিব লাগিব। অৱশ্যে, আমি প্ৰাৰম্ভিক নিযুক্তি, অপসাৰণ বা কাৰ্যকাল নবীকৰণৰ সৈতে জড়িত কিছুমান ব্যৱস্থাৰ কথা উল্লেখ কৰিছো যাতে এইটো দেখুৱাব পাৰি যে কাৰ্য্যটো অন্ততঃ প্ৰতিষ্ঠিত নিৰ্দেশনাৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হয় যিটো উত্তৰ প্ৰদেশ ৰাজ্যই দীৰ্ঘদিন ধৰি অনুসৰণ কৰি আহিছে। বৰ্তমানৰ গোচৰটোত অভিযোগ কৰা অযুক্তিসংগত বুলি উত্থাপিত হোৱা প্ৰশ্নটোৰ সিদ্ধান্ত লোৱাৰ বাবেও এইটো প্ৰাসংগিক।

৩৫. এতিয়া দৃঢ়ভাৱে প্ৰতিষ্ঠা কৰা হৈছে যে চৰকাৰৰ প্ৰতিটো পদক্ষেপ অযুক্তিসংগত বিবেচনাৰ অধীনত থাকিব নালাগে, কিয়নো এইটো সংবিধানৰ ১৪ নং অনুচ্ছেদৰ কেন্দ্ৰবিন্দু আৰু আইনৰ শাসনৰ বাবে অপৰিহাৰ্য, যি আমাৰ শাসন ব্যৱস্থাৰ ভেটি। অযুক্তিসংগততা আইনৰ নীতিৰ সম্পূৰ্ণ বিপৰীত। চৰকাৰৰ প্ৰতিটো কাৰ্য্যত এই মৌলিক প্ৰয়োজনীয়তা পূৰণ কৰাটো ইয়াৰ বৈধতাৰ বাবে অপৰিহাৰ্য, আৰু এই ক্ষেত্ৰত, ক ব্যক্তিৰ দৰেই ব্যৱহাৰ কৰিব নোৱাৰি, আনকি চুক্তিৰ ক্ষেত্ৰতো। চুক্তিৰ ক্ষেত্ৰত চৰকাৰ আৰু ব্যক্তিৰ মাজৰ এই পাৰ্থক্য মনত ৰাখিব লাগিব।"

এই গোচৰৰ তথ্য আৰু পৰিস্থিতিত আমি নিযুক্তি বাতিলৰ নিৰ্দেশ দিয়া চৰকাৰৰ কাৰ্য্যত কোনো ধৰণৰ যুক্তিহীনতা দেখা নাপাওঁ।

আনহাতে, আমি লক্ষ্য কৰিব পাৰো যে কুমাৰী শ্ৰীলেখা বিদ্যাৰ্থী (উপৰোক্ত) এই ন্যায়ালয়ে উত্তৰ প্ৰদেশ ৰাজ্য আৰু অন্যান্য বনাম উত্তৰ প্ৰদেশ ৰাজ্যিক আইন বিষয়া সংস্থা আৰু অন্যান্য [(১৯৯৪) ২ এচ চি চি ২০৪] গোচৰত তলত দিয়া ধৰণে মতপোষণ কৰিছে:

শ্ৰীলেখা বিদ্যাৰ্থী বনাম উত্তৰ প্ৰদেশ চৰকাৰ গোচৰৰ ওপৰত উত্তৰদাতাসকলে কৰা ভৰষা ভুল কাৰণ এই সিদ্ধান্তটো জিলা চৰকাৰী পৰামৰ্শদাতা আৰু অতিৰিক্ত/সহকাৰী জিলা চৰকাৰী পৰামৰ্শদাতা নিযুক্তিৰ তেওঁলোকক মুকলি প্ৰতিযোগিতাৰ জৰিয়তে নিযুক্তি দিয়া হয়, পদটোৰ বাবে যোগ্যসকলৰ মাজৰ পৰা নিৰ্বাচন কৰা হয়, আৰু

যোগ্যতাৰ ওপৰত কঠোৰভাৱে ভিত্তি কৰা হয়। ইয়াৰ ভিতৰত তেওঁলোকৰ পেছাদাৰী অভিজ্ঞতা, জিলা দণ্ডাধীশ আৰু জিলা ন্যায়াধীশৰ মতামত মূল্যায়ন কৰা, আৰু তেওঁলোকৰ চৰিত্ৰ আৰু আচৰণ বিবেচনা কৰাটো অন্তৰ্ভুক্ত। এইসকল হৈছে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ বাহিৰে আন আদালতত দেৱানী, ফৌজদাৰী আৰু ৰাজহ গোচৰ চম্ভালিবলৈ ৰাজ্য চৰকাৰে নিযুক্তি দিয়া আইন বিষয়া। তেওঁলোকক মুকলি প্ৰতিযোগিতাৰ জৰিয়তে নিযুক্তি দিয়া হয়, পদটোৰ বাবে যোগ্যসকলৰ মাজৰ পৰা তেওঁলোকক নিৰ্বাচন কৰা হয়, আৰু যোগ্যতাৰ ওপৰত কঠোৰভাৱে ভিত্তি কৰা হয়। ইয়াৰ ভিতৰত তেওঁলোকৰ অনুশীলনৰ অভিজ্ঞতা, জিলা দণ্ডাধীশ আৰু জিলা ন্যায়াধীশৰ মতামত মূল্যায়ন কৰা, আৰু তেওঁলোকৰ চৰিত্ৰ আৰু আচৰণ বিবেচনা কৰাটো গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হয়।তেওঁলোকৰ নিযুক্তি প্ৰথম অৱস্থাত এবছৰৰ বাবে। সেই সময়ছোৱাত সন্তোষজনক কাম প্ৰদৰ্শন কৰাৰ পিছতহে তেওঁলোকক নিযুক্তিৰ চুক্তিপত্ৰ দিয়া হয়, যিটো তিনি বছৰৰ অধিক নহয়।তেওঁলোকৰ পৰৱৰ্তী কাৰ্যকালৰ নবীকৰণ পুনৰ কাম আৰু আচৰণৰ মানদণ্ড, অধিবক্তা হিচাপে ক্ষমতা, পেছাদাৰী আচৰণ, সাধাৰণ জনপ্ৰিয়তা, আৰু জিলা দণ্ডাধীশ আৰু জিলা ন্যায়াধীশৰ দ্বাৰা প্ৰমাণিত আচৰণ আৰু সততাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে। এই উদ্দেশ্যে জিলা দণ্ডাধীশ আৰু জিলা ন্যায়াধীশে বিষয়াজনৰ আচৰণ আৰু কৰ্তব্য পালনত দেখুওৱা সামৰ্থ্যকে ধৰি তেওঁৰ কামৰ ৰেকৰ্ড ৰাখিব লাগে।তেওঁলোকে কৰা কাম কঠোৰ তত্বাৱধানৰ অধীনত থাকে। তেওঁলোকৰ কামৰ ক্ৰতিসমূহ বৈধ নিৰ্দ্দেশকৰ দৃষ্টিগোচৰ কৰাটো প্ৰয়োজনীয়। এইদৰে দেখা যায় যে দুয়োজন বিষয়াৰ গোট, অৰ্থাৎ আমি যিজন উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ চৰকাৰী পৰামৰ্শদাতা, আৰু উক্ত সিদ্ধান্তটো যিজন জিলা চৰকাৰৰ পৰামৰ্শদাতাৰ সৈতে জড়িত আছিল, তেওঁৰ নিযুক্তি একেধৰণৰ পদ্ধতিৰে কৰা হয়। দেখা যায় যে দুই ধৰণৰ বিষয়াৰ নিযুক্তি প্ৰক্ৰিয়া – উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ চৰকাৰী পৰামৰ্শদাতা, যাৰ বিষয়ে আমি আলোচনা কৰি আছো, আৰু জিলা চৰকাৰৰ পৰামৰ্শদাতা, যাৰ বিষয়ে সিদ্ধান্ত লোৱা হৈছে – পৃথক। পিছৰসকলক স্পয়লছ (spoils) ব্যৱস্থাৰ অংশ হিচাপে নিযুক্তি দিয়া নহয়। যিহেতু তেওঁলোকক যোগ্যতাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি নিৰ্বাচিত কৰা হয় আৰু আন কোনো কাৰণত নহয়, গতিকে তেওঁলোকৰ চুক্তিৰ সময়ছোৱাত তেওঁলোকৰ কাৰ্যালয়ত থকাৰ অধিকাৰ আছে আৰু তেওঁলোকক কেৱল বৈধ কাৰণতহে অপসাৰণ কৰিব পাৰি। তেওঁলোক তেওঁলোকৰ চুক্তিৰ ধাৰাবাহিক সেৱাৰ প্ৰতি সচেতন আৰু যাতে তেওঁলোকৰ

ঠাইত স্পাইল ব্যৱস্থাৰ জৰিয়তে নিযুক্তি দিয়া ব্যক্তি নাথাকে তাৰ প্ৰতি সচেতন। এনে পৰিস্থিতিত এই ন্যায়ালয়ে ৰায় দিছিল যে তেওঁলোকৰ সেৱা সামগ্ৰিকভাৱে বন্ধ কৰাটো অযুক্তিকৰ আৰু ই সংবিধানৰ ১৪ নং অনুচ্ছেদ উলংঘা কৰে। উক্ত সিদ্ধান্তৰ নীতি উচ্চ ন্যায়ালয়ত আইন বিষয়াৰ নিযুক্তিৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰায়েই প্ৰয়োগ কৰিব নোৱাৰি, কিয়নো তেওঁলোকৰ নিযুক্তি অযুক্তিকৰ আছিল আৰু পূৰ্বে উল্লেখ কৰা অনুসৰি সংবিধানৰ ১৪ নং অনুচ্ছেদ উলংঘা কৰি কৰা হৈছিল।"[গুৰুত্ব দিয়া হৈছে]

পুৰুষোত্তম লাল ধিংৰা (উপৰোক্ত) গোচৰত এই ন্যায়ালয়ে ৰায় দিছিল যে যিকোনো ব্যক্তিয়ে অসামৰিক পদত থাকিলেও ভাৰতীয় সংবিধানৰ ৩০৯ নং অনুচ্ছেদৰ দফা (২) অনুসৰি তেওঁলোকৰ সেৱাৰ সুৰক্ষাৰ অধিকাৰী হ'ব যদিহে তেওঁলোকৰ বিৰুদ্ধে কোনো অনুশাসনমূলক ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা হয় য'ত উল্লেখ কৰা হৈছে:

"অন্তৰ্নিহিত ধাৰণাটো স্পষ্টভাৱে এইটোৱেই যে এনে ব্যৱস্থাই তেওঁলোকক এক নিৰ্দিষ্ট পৰিমাণৰ কাৰ্যকালৰ সুৰক্ষা প্ৰদান কৰিব। দফা(২)য়ে চৰকাৰী কৰ্মচাৰীসকলক প্ৰথমে তেওঁলোকৰ গোচৰ দাখিল কৰিবলৈ আৰু তেওঁলোকৰ বিৰুদ্ধে প্ৰস্তাৱিত ব্যৱস্থাৰ বিৰোধিতা কৰাৰ উচিত সুযোগ নিদিয়াকৈ চাকৰিৰ পৰা বৰ্খাস্ত, অপসাৰণ বা পদচ্যুত কৰাৰ পৰা ৰক্ষা কৰে।মন কৰিবলগীয়া যে দফা (১)ত চাকৰিৰ পৰা বৰ্খাস্ত আৰু অপসাৰণ শব্দ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে, আনহাতে দফা (২)ত চাকৰিৰ পৰা বৰ্খাস্ত কৰা, অপসাৰণ আৰু পদবী অৱনমিত কৰা শব্দ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে। সুৰক্ষা দুটা হ'ল:

১)নিযুক্তি দিয়া কৰ্তৃপক্ষতকৈ নিম্ন পদবীৰ কৰ্তৃপক্ষৰ দ্বাৰা চাকৰিৰ পৰা বৰ্খাস্ত বা অপসাৰণৰ পৰা সুৰক্ষা;

২)শুনানিৰ সুযোগ নিদিয়াকৈ চাকৰিৰ পৰা বৰ্খাস্ত, অপসাৰণ বা পদচ্যুত হোৱাৰ পৰা সুৰক্ষা।

তেন্তে সেই বৰ্খাস্ত কৰা, পদবী হ্ৰাস কৰা বা আঁতৰোৱা আদি শব্দ বোৰৰ অৰ্থ কি? জয়ন্তী প্ৰসাদ বনাম উত্তৰ প্ৰদেশ চৰকাৰ গোচৰত কোৱা হৈছে যে এইবোৰ কাৰিকৰী শব্দ যিবোৰ এনে ক্ষেত্ৰত ব্যৱহাৰ কৰা হয় য'ত শাস্তিৰ জৰিয়তে কোনো ব্যক্তিক সেৱাৰ পৰা অপসাৰণ কৰা হয়। যুক্তি দিয়া হয় যে এই শব্দ সমূহ সেৱাৰ নিয়মৰ পৰা লোৱা হৈছে, য'ত ইয়াক তিনিটা ডাঙৰ শাস্তিক বুজাবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে।

ইয়াৰ উপৰিও এই শব্দ সমূহক একে ধৰণে ব্যাখ্যা কৰি বিশেষ শব্দ হিচাপে গণ্য কৰা উচিত বুলিও পৰামৰ্শ দিয়া হৈছে। ধীৰেন্দৰ সিং আৰু অন্যান্য বনাম হাৰিয়ানা ৰাজ্য আৰু অন্যান্য [(১৯৯৭) ২ এছচিচি ৭১২] গোচৰত আপীলকাৰীৰ পদোন্নতিৰ আদেশ বন্ধ কৰা ক্ষেত্ৰত এই ন্যায়ালয়ে হস্তক্ষেপ কৰা নাছিল কাৰণ যোগ্য কৰ্তৃপক্ষ হিচাপে ডি.আই.জি. গৰাকীয়ে অনুমোদন জনোৱা নাছিল।

এম. চি. মেহতা বনাম ভাৰত চৰকাৰ আৰু অন্যান্য [(১৯৯৯) ৬ এছ.চি.চি ২৩৭] গোচৰত এই ন্যায়ালয়ে "নিৰৰ্থক আনুষ্ঠানিকতা"("useless formality") তত্বটো বিকশিত কৰি উল্লেখ কৰিছে:

"অতি সম্প্ৰতি, লৰ্ড বিংহামে R. v. Chief Constable of the Thames Valley Police Forces, ex p Cotton গোচৰত "নিৰৰ্থক আনুষ্ঠানিকতা" তত্বটোক ছটা কাৰণ উল্লেখ কৰি সমালোচনা কৰিছে। (তেওঁৰ প্ৰবন্ধ- ৰাজহুৱা আইন প্ৰতিকাৰ ইচ্ছাধীন হ'ব লাগে নেকি? ১৯৯১ পি.এল, পৃষ্ঠা ৬৪ চাওক) বহু আগতেই কানাডাৰ অধ্যাপক ডি. এইচ. ক্লাৰ্কে তেওঁৰ Natural Justice, Substance or Shadow (১৯৭৫ পি. এল, পৃষ্ঠা ২৭-৬৩)ত "নিৰৰ্থক আনুষ্ঠানিকতা" তত্বটোক তীব্ৰ সমালোচনা কৰিছিল। তেওঁ যুক্তি দিছিল যে মেলোক আৰু গ্লিনৰ গোচৰত লোৱা সিদ্ধান্তসমূহ ভুল আছিল । ফাউকছ (প্ৰশাসনিক আইন ', ৮ম সংস্কৰণ, ১৯৯৬, পৃষ্ঠা ৩২৩), ক্ৰেগ (প্ৰশাসনিক আইন ', ৩য় সংস্কৰণ, পৃষ্ঠা ৫৯৬) আৰু অন্যান্যসকলে যুক্তি আগবঢ়ায় যে ন্যায়ালয়ে এনে এটা গোচৰৰ ফলাফল অনুমান বা পূৰ্ব-বিচাৰ কৰা উচিত নহয় য'ত উপযুক্ত সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰ্তৃপক্ষই সিদ্ধান্ত ল'ব লাগে। ডি স্মিথে (৫ম সংস্কৰণ, ১৯৯৪, দফা ১০.০৩১ৰ পৰা ১০.০৩৬ লৈ) উল্লেখ কৰিছে যে ন্যায়ালয়ে বিষয়টোৰ ওপৰত কোনো মত দৃঢ়ভাৱে গ্ৰহণ কৰা নাই, যদিও ই প্ৰতিটো গোচৰৰ পৰিস্থিতিৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি সিদ্ধান্ত লোৱাৰ ক্ষমতা হাতত ৰাখে। ৱেডে (প্ৰশাসনিক আইন ', ৫ম সংস্কৰণ, ১৯৯৪, পৃষ্ঠা ৫২৬-৩০) ব্যাখ্যা কৰে যে যদিও আদালতে বৃথা হ'ব পৰা লেখ জাৰি কৰাৰ পৰা বিৰত থাকিব পাৰে, তথাপিও সিদ্ধান্তৰ প্ৰকৃতিৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি পাৰ্থক্য ৰাখাটো গুৰুত্বপূৰ্ণ। এইদৰে স্বীকৃত বা নিৰ্বিবাদ তথ্যৰ সৈতে জড়িত গোচৰৰ বাহিৰে আন গোচৰতো আবেদনকাৰীয়ে ফলাফল তেওঁৰ পক্ষত হ'ব বুলি প্ৰমাণ কৰিব লাগিব নে, কোনো গুৰুত্বপূৰ্ণ গোচৰ প্ৰদৰ্শন কৰিব লাগিব নে, সফলতাৰ প্ৰকৃত সম্ভাৱনা দেখুৱাব লাগিব নে, সফলতাৰ ক্ষীন সম্ভাৱনা

থাকিলেও তেওঁ সকাহৰ অধিকাৰী হ'ব নে নহয় সেই বিষয়ে যথেষ্ট আলোচনাৰ প্ৰয়োজন আছে। অৱশ্যে, আমি আঙুলিয়াই দিব পাৰো যে যিবোৰ গোচৰত তথ্য সমূহ স্বীকাৰ কৰা হোৱা নাই বা বিতৰ্কৰ বাহিৰত নহয়, তাতো যথেষ্ট ঐক্যমত্য আছে যে আদালতে নিজা স্বাধীনতা প্ৰয়োগ কৰি চাৰ্টিঅ'ৰেৰী, নিষেধাজ্ঞা, মাণ্ডামছ বা নিষেধাজ্ঞা (certiorari, prohibition, mandamus or injunction)প্ৰত্যাখ্যান কৰিব পাৰে, যদিও প্ৰকৃত ন্যায় অনুসৰণ কৰা নহয়।আমি এইটোও মন কৰিব পাৰো যে পাটিয়ালা ষ্টেট বেংক বনাম এছ. কে. শৰ্মা আৰু ৰাজেন্দ্ৰ সিং বনাম মধ্যপ্ৰদেশ চৰকাৰ আদিৰ দৰে এনে কিছু গোচৰ আছে য'ত ব্যক্তিগত লাভালাভৰ বাবে জাননী প্ৰয়োজনীয় আৰু ৰাজহুৱা স্বাৰ্থ সুৰক্ষিত কৰাৰ বাবে বিধিগত বিধানৰ মাজত পাৰ্থক্য ৰাখা হয়। প্ৰথমটোৰ ক্ষেত্ৰত এই প্ৰয়োজনীয়তা ৰেহাই দিব পাৰি, কিন্তু পিছৰটোৰ ক্ষেত্ৰত ইয়াক ৰেহাই দিব নোৱাৰি।

কেন্দ্ৰীয় বিদ্যালয় সংগঠনত (উপৰোক্ত)এইবুলি মতপোষণ কৰা হৈছে:

"এইটো স্পষ্ট যে যদিহে ডাঃ কে.চি. ৰাকেশক সেৱাৰ পৰা অপসাৰণ কৰাৰ পিছতহে নিযুক্তিৰ আদেশ জাৰি কৰা হৈছিল তেন্তে সেই আদেশ অবৈধ। যদি এনে নিযুক্তিৰ আদেশ বাতিল হয়,তেন্তে প্ৰকৃত ন্যায়ৰ নীতি মানি চলাৰ প্ৰয়োজন নহয়।"

বাৰ কাউন্সিল অৱ ইণ্ডিয়া বনাম কেৰালা উচ্চ ন্যায়ালয় [(২০০৪) ৬ এছ.চি.চি ৩১১] গোচৰত কোৱা হৈছে:

"প্ৰকৃত ন্যায়ৰ নীতিসমূহ বহলভাৱে প্ৰয়োগ কৰিব নোৱাৰি। ইয়াৰ প্ৰয়োগ কোনো বিধি বা বিধিগত নিয়মৰ বিধানৰ দ্বাৰা সীমিত বা প্ৰভাৱিত হ'ব পাৰে।

আৰ. এছ. গাৰ্গ বনাম উত্তৰ প্ৰদেশ ৰাজ্য আৰু অন্যান্য [(২০০৬) ৬ এছ.চি.চি ৪৩০] গোচৰত কোৱা হৈছে:

"বিবেচনাধীন ক্ষমতা, যিটো সকলোৱে জানে, ইচ্ছাকৃতভাৱে ব্যৱহাৰ কৰিব নোৱাৰি। যুক্তি, ন্যায়ৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি আৰু আইনৰ পৰিসৰৰ ভিতৰত ইয়াক প্ৰয়োগ কৰিব লাগিব।এইটো গুৰুত্বপূৰ্ণ যে ৰাজ্যই নিয়ম সংশোধনী অপ্ৰয়োজনীয় বুলি ধৰি লোৱা নাছিল। এইটো সৰ্বজনবিদিত যে বিধিগত কৰ্তৃপক্ষৰ কাৰ্য্যৰ মূল্যায়ন ইয়াৰ দ্বাৰা স্থাপন কৰা নীতি-নিয়ম আৰু ইয়াৰ সিদ্ধান্তৰ বাবে প্ৰদান কৰা কাৰণসমূহৰ ওপৰত

ভিত্তি কৰি কৰা উচিত। শপতনামাত বা অন্য পদ্ধতিৰে সিদ্ধান্ত বা কাৰ্য্যক সমৰ্থন বা ন্যায্যতা প্ৰদান কৰিব নোৱাৰি।"

ওপৰত উল্লেখিত কাৰণসমূহৰ বাবে বিবাদিত ৰায়দানসমূহ সমৰ্থন কৰিব নোৱাৰি।সেই অনুসৰি সেই সমূহ বাতিল কৰা হয়।আপীল মঞ্জুৰ কৰা হয়। কোনো খৰচ নাই।

অনুবাদক-কংকনা বৰা, জ্যেষ্ঠ অনুবাদক, অনুবাদ শাখা, গুৱাহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়

DISCLAIMER

"The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation".

“স্থানীয় ভাষালৈ অনূদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে। ইয়াৰ বাদে অন্য ক্ষেত্ৰত অনূদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহব। সকলো ব্যৱহাৰিক আৰু বিভাগীয় কামৰ লগতে ৰায়ৰ কাৰ্য্যকৰীকৰণ আৰু ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰতো এই ৰায়ৰ ইংৰাজী সংস্কৰণটোৰেই সঠিক বিবেচিত হব।“